

สมุนไพร	สรรพคุณ	การใช้ในสัตว์
1. ฟ้ายทะลายโจร (<i>Andrographis paniculata</i>) 	มีฤทธิ์ในการลดไข้ (Antipyretic) และฤทธิ์ด้านการอักเสบ (Anti-inflammation) ด้านเชื้อจุลินทรีย์ในระบบทางเดินหายใจ ยับยั้งเชื้อแบคทีเรียที่เป็นสาเหตุของโรคท้องร่วง ยับยั้งการเจริญเติบโต E. Coli กระตุ้นภูมิคุ้มกัน และขับพยาธิ	- นำใบและต้นสดตากแห้ง บดเป็นผง เสริมฟ้ายทะลายโจร 0.01% ในอาหารไก่เนื้อ
2. ขมิ้นชัน (<i>Turmaric, Curcuma longa</i> Linn.) 	มีฤทธิ์ในการฆ่าเชื้อแบคทีเรีย เชื้อรา ลดการอักเสบ กระตุ้นการหลั่งน้ำดี ช่วยย่อยอาหาร บรรเทาอาการปวดท้อง ท้องอืด แน่น จุกเสียด และกระตุ้นภูมิคุ้มกัน	- ผสมขมิ้นชันผง 7 กรัม ต่ออาหารไก่เนื้อ 1 กก. ทำให้เนื้อออกและเนื้อสะโพกเพิ่มขึ้น ลดปริมาณไขมันในช่องท้อง - ผสมขมิ้นชันผงในอาหารไก่ไข่ 0.5%-2.0% ช่วยเพิ่มสีและสาร Curcumin ในไข่แดง
3. กระเทียม (<i>Allium sativum</i>) 	มีฤทธิ์ในการรักษาสมดุลของระบบทางเดินอาหาร ยับยั้งการเจริญเติบโตของเชื้อรา แบคทีเรีย และจุลินทรีย์ที่ก่อโรคในสัตว์ ใช้เป็นสารต้านจุลชีพและด้านการอักเสบได้ดี	- การเสริมกระเทียมร่วมกับการเสริมแร่ธาตุในอาหารสัตว์เคี้ยวเอื้อง พบว่า มีผลต่อการย่อยได้และประสิทธิภาพผลิตน้ำนมเพิ่มขึ้น - การเสริมกระเทียมผงกับแร่ธาตุให้โคนม ช่วยให้ปริมาณไขมันลดลง 40.57%

สมุนไพร	สรรพคุณ	การใช้ในสัตว์
4. แก่นตะวัน (<i>Helianthus tuberosus</i>) 	มีฤทธิ์เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน ลดการติดเชื้อ มีสารอินนูลิน จะช่วยลดปริมาณของแบคทีเรียที่ทำให้เกิดโรคในระบบทางเดินอาหาร เช่น E.Coli Coliforms และช่วยเพิ่มการทำงานของแบคทีเรียกลุ่มที่เป็นประโยชน์ เช่น Bifidobacteria และ Lactobacillus	- หัวใช้เป็นอาหารเสริมในสัตว์ ทำให้สัตว์มีสุขภาพแข็งแรง ลดจุลินทรีย์ที่เป็นโทษในระบบทางเดินอาหาร ลดแอมโมเนียทำให้กลิ่นเหม็นของมูลสัตว์ลดลง และเสริมสร้างภูมิคุ้มกัน
5. บอระเพ็ด (<i>Tinospora cordifolia</i>) 	มีฤทธิ์เสริมสร้างภูมิคุ้มกัน สามารถป้องกันโรคทางเดินหายใจของสัตว์ปีก รักษาโรคผิวหนังที่มีผื่นคัน หรือบริเวณผิวที่มีการอักเสบ เพราะสารในใบบอระเพ็ดมีฤทธิ์ต้านอาการอักเสบได้	- ทูบบอระเพ็ดพอแตก นำไปแช่ในน้ำให้สัตว์กิน สามารถป้องกันโรคหวัดในสัตว์ปีก - บอระเพ็ดสด 1 กก. หมักกับเกลือ 3 กำมือ และน้ำข้าวข้าวพอท่วม หมักทิ้งไว้ 7 วัน รินแต่น้ำผสมกับไข่เป็ดหรือไข่ไก่ 1 ฟอง กรอกให้โคกิน เป็นยาถ่ายพยาธิ แก้อาการเบื่ออาหาร ไม่กินหญ้า
6. หางไหล (<i>Derris elliptica Benth</i>) 	ใช้กำจัดแมลง ปรสิต หรือไรไก่ และใช้เป็นยาเบื่อปลา ทำให้ปลาเมา	-นำรากหางไหล 0.5 กก. ทูบพอแหลก แช่น้ำ 10 ลิตร ทิ้งไว้ 1 คืน น้ำที่ได้จะมีสีขาวขุ่นคล้ายน้ำข้าวข้าว กรองเอาแต่น้ำ นำไปฉีดพ่นที่เล้าไก่หรือตัวไก่ ทุก 10 วัน เพื่อกำจัดไรไก่

สมุนไพร	สรรพคุณ	การใช้ในสัตว์
7. ใบบัวบก (<i>Centella asiatica</i>) 	มีฤทธิ์ฆ่าเชื้อแบคทีเรียที่เป็นสาเหตุของการเกิดหนองในแผลได้หลายชนิด สาร Oxyasiaticoside ในใบบัวบกสามารถต้านการเติบโตของเชื้อวัณโรคได้ สารสกัดจากบัวบก สามารถต้านการเติบโตของเชื้อราที่ทำให้เกิดโรคกลากได้	- เสริมใบบัวบกปนในสูตรอาหารสุกรรุ่น-ขุน 2% ทำให้กระตุ้นภูมิคุ้มกันทำให้สุกรมีสุขภาพดีขึ้น - น้ำต้มจากใบบัวบกสามารถฆ่าเชื้อแบคทีเรียที่เป็นสาเหตุของการเกิดหนองในแผลได้
8. ไพล (<i>Zingiber cassumunar</i>) 	มีฤทธิ์ลดอาการอักเสบภายนอก บรรเทาอาการท้องอืดท้องเฟ้อ ขับลม อาการบิดหรือท้องเสีย ไพลมีสารออกฤทธิ์ต่อการขยายหลอดลม บรรเทาอาการของโรคหอบหืด	- ตำไพลกับเกลือ พอมีรสเค็ม ใช้ทาปากและลิ้นในโรครักษาปากและลิ้นเจ็บ - นำไพลมาตำละเอียดห่อด้วยผ้าขาวบาง แช่ในน้ำอุ่น นำมาประคบเต้านมที่อักเสบ จะช่วยลดอาการบวม เนื่องจากเต้านมอักเสบได้
9. หนั่งางวงช้าง (<i>Heliotropium indicum</i>) 	- หนั่งางวงช้างมีสารออกฤทธิ์ที่ต้านเชื้อแบคทีเรีย เชื้อรา เชื้อไวรัสพวกเริ่ม และมีฤทธิ์ไล่แมลง	- นำหนั่งางวงช้างสด 1 กก. ผสมน้ำตาลทรายแดง 1 กก. และน้ำเปล่า 1 ปีบ นำไปต้ม แล้วกรองเอาแต่น้ำ ให้โคนมกินวันละ 100 มล. รักษาโคนมที่เป็นโรคเต้านมอักเสบระยะต้น กิน 3 วันติดต่อกัน

สมุนไพร	สรรพคุณ	การใช้ในสัตว์
10. หมากสง (<i>Areca catechu</i> L.) 	มีฤทธิ์สมานแผลและแผลหายเร็ว รักษาอาการท้องเดิน ท้องเสีย แก้บิดปวดเบ่ง แก้ปวดแน่นท้อง ขับปัสสาวะ ฝนทาแผลเน่าเปื่อย แก้ปากเปื่อย สมานแผล รักษาโรคในปาก ถ่ายพยาธิในสัตว์ เป็นยาเบื่อพยาธิตัวดีด ฆ่าพยาธิ	- เมล็ดใช้เป็นยาถ่ายพยาธิในสัตว์ เช่น สุนัข ไก่ชน และ แกะ ด้วยการนำผลแก่มาบดให้สัตว์กิน - ใช้กำจัดหนอน ในเวลาที่วัวหรือควายเป็นแผลมีหนอน จะทำให้หนอนตายหมด - เนื้อในหมากสด 1 กรัม/ตัว ให้ไก่กิน 7 วัน ติดต่อกันสามารถกำจัดไข่พยาธิได้ดี